Enderrock | David ?Dr. Decker? Vilches | Actualitzat el 03/06/2020 a les 13:00

L'herència de Marley en terres catalanes

El primer reggae català va funcionar amb certa ignorància i tones de passió | En vint anys, l'escena ha crescut de manera exponencial

Bob marley i els seus músics a l?arribada a l?aeroport d?eivissa, el juny de 1978 | Francesc Fàbregas

Fa 75 anys del naixement de **Bob Marley**, el primer gran heroi musical sorgit del tercer món, l'artista més popular arreu del planeta per davant de **The Beatles** o **Elvis Presley**. I també se celebra el 40è aniversari del concert únic que va oferir a la Monumental de Barcelona. La seva inesperada desaparició l'11 de maig de 1981, amb només 36 anys, el va elevar als altars de la música popular del segle XX. Seguint-ne l'estela, repassem la presència i evolució del reggae als Països Catalans des dels orígens fins avui dia. És la història d'uns artistes revolucionaris amb l'ànima rebel.

Tot i que la música reggae ja s'havia exportat a escala internacional gràcies a èxits sonats com el de **Desmond Dekker** amb *Israelites* (1969), l'impacte a l'escena catalana es pot afirmar que va ser pràcticament anecdòtic. A partir de la dècada dels setanta, el mite vivent de **Bob Marley** es va convertir en el major ambaixador mundial del ritme sincopat des de Jamaica que, a principi dels

vuitanta, vivia una nova ona expansiva gràcies al maridatge amb els fills del punk britànic i l'adopció per part de bandes emergents com **The Specials**, **Selecter**, **The Beat** o **Madness**, que van liderar l'anomenada generació 2Tone.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=uMUQMSXLlHM
Tot això va fer que el reggae es popularitzés arreu, esperonat pels nous vents de llibertat que portava la transició democràtica després de la mort del dictador el 1975. En l'àmbit estatal es van donar les condicions perquè formacions com **Potato** al País Basc o **Jah Macetas** al País Valencià es deixessin encomanar a partir del 1982 pel ritme i la filosofia de rebel·lia inherents n el reggae. Poc després, **Skatalà** ja va obrir la veda a Catalunya amb una contundent mixtura de reggae, ska i punk -en el vessant oi!-, seguit de prop per **Dr. Calypso**, que va ampliar el ventall estilístic afegint sonoritats caribenyes com el calypso o l'empremta del soul en el seu latin ska.

El reggae va anar guanyant terreny, tot i que no va gaudir mai de la popularitat que es va atorgar a altres fenòmens musicals del moment com la *movida madrileña*, més del gust de certa ?modernitat', que va acaparar l'interès mediàtic. El so jamaicà venia llastat per la imatge estereotipada de porros, bon rotllo i *neohippysme*, i això va impedir que el seu missatge i la seva especial vibració fossin entesos amb tota la profunditat i assimilats de manera més àmplia. L'agermanament amb el punk tampoc no va ajudar gaire en aquest sentit, però va fer que es convertís en un dels ingredients de l'explosiu còctel dels grups del mal anomenat ?rock radikal' basc, com **Kortatu**, **Hertzainak** o **La Polla Records**.

La punta de llança
Els Països Catalans van ser des del primer moment i durant la dècada dels noranta un dels principals focus d'implantació del so jamaicà, amb interessants formacions barcelonines com **Números Rojos**, **Roots Generator**, **To Pa Jah**, **Mango Bongo**, **Radical Style** i **Ragna & The Paissas**, a més de les ja esmentades. Aquests combos van constituir la primera escena del reggae català i van funcionar com un laboratori natural d'experimentació en el qual, amb certa ignorància i tones de passió, es va començar a entendre la importància de la línia de baix -peça fonamental de l'esquelet rítmic de l'estil- i la peculiaritat de les formes de producció i les tècniques d'enregistrament que s'importaven del Carib a la Mediterrània.

L'escena catalana del reggae i el ska va començar a quallar justament quan el mercat va experimentar canvis radicals amb l'arribada de les noves tecnologies i, especialment, d'internet. La majoria de grups van estrenar-se discogràficament, tot i que amb una promoció pobra, una escassa distribució i uns resultats més aviat discrets. Una de les millors mostres de la collita pionera va ser *Contraoscuridad* (Illa Records, 1998), el segon treball dels italocatalans **Roots Generator**. A més, els *sound systems* (discoteques mòbils), que ja des de les dècades dels quaranta i cinquanta portaven la música pels carrers de les localitats jamaicanes en forma d'eixordadores muralles de so, es van anar implantant al nostre territori a principi dels noranta amb propostes que van obrir el camí com **One Blood**, **Warrior Vybz** o **Leones Humildes**.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=StPgukvLi44
Aquella incipient escena aviat va tenir un certamen propi, el Latin Reggae Festival, que va celebrar les tres edicions a Barcelona, entre el 1991 i el 1993. Li va agafar el relleu l'U-Zona Reggae de Torelló, un festival també dedicat a les sonoritats sincopades, però més ambiciós i de majors dimensions. Les bandes catalanes van poder compartir escenari amb artistes internacionals fins a la darrera edició, celebrada el 2004. Hi van actuar algunes de les cares més conegudes del ?rock català', que bevien de fonts jamaicanes com a forma de diversificació estilística. El 2016 Roda de Ter va acollir una festa d'homenatge de 12 hores de reggae, batejada com a 2-Zona Reggae. El 1993 va aparèixer el Reggus a Reus, i cinc anys més tard es va crear el Finos Reggae a Bellpuig.

El 1988 la maqueta de **Sopa de Cabra** incloïa la versió "Fussing & Fighting" de **Bob Marley**, i són diverses les incursions d'**Els Pets** en el terreny del reggae: "Domesticada", "Jo anava per milionari" o "L'avi Martí" (versió d'un clàssic del jamaicà **Dandy Livingstone**). El cas més clar va ser

Umpah-Pah, que va popularitzar "La catximba" amb un clip rodat a Jamaica i va titular el segon disc *Bamboo Avenue* (Salseta Discos, 1992), en clara al·lusió a l'illa del tresor. O l'èxit més notori de **Gossos**, "Corren", ampliat amb la seva banda de tribut de **Natxo Tarrés & The Wireless**. Són exemples dels acostaments del pop-rock català al reggae, tot i que els artistes que es dedicaven específicament a les sonoritats jamaicanes jugaven en una lliga a banda i no van obtenir mai una gran popularitat per part de públic i mitjans.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=diZHp4w9LAI

L'escena ?JAMAICAT'

El treball i esforç dels primers grups va servir de fèrtil suport per a l'aflorament d'un moviment consolidat, ric i divers. Durant les últimes dues dècades l'escena ha crescut de manera exponencial. Entre els més destacats hi ha **Rànquing Soldiers**, **Root Diamoons**, **Rampalion**, **Pirat's Sound Sistema**, **The Kinky Coo Coo's**, **The Oldians** i **A4 Reggae Orchestra** (Barcelona), **The Gramophone All Stars** (Girona), **La Familia Torelli** (Lleida), **The Penguins** -i per als petits **Reggae per Xics**- (Sant Feliu de Llobregat) o les superbandes **El Belda** i el **Conjunt Badabadoc** -autor de la mítica fusió folk-reggae de *Per jamaicanes!* (autoeditat, 2009) i **Double Jabs**, entre altres, alguns dels quals han acompanyat primeres espases del reggae internacional.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=Ze1Jm_-qkfM

Altres referents amb material editat són **Arròs Caldós**, **Candela Roots**, **Estrall**, **Fent la Mà**, **La Gossa Sorda**, **Contratempo**, **Ki Sap** i **Malagäna!** (País València), **Hugkakke** i **Broots** (illes Balears) o **Les 100 Grammes de Têtes** i **Kargol's** (Catalunya Nord). I també han gravat reggae en català **Txilum**, **Acció Festiva**, **La Bundu Band**, **Banda Bandarra**, **Burman Flash**, **Discípulos de Otilia**, **Roe Green** & **Txipiaité Band**, **Guaita'ls**, **Knockouts**, **Komando Moriles**, **Kontra-Band**, **Mad Skauts**, **Mount Zion**, **Murphies**, **Oktopótulos** o **Respectmark**.

A més, hi ha vocalistes com **Sr. Wilson**, **Irie Souljah** o **Woman Soldiers** que s'han fet un merescut lloc. Segells com Reggaeland o La Panchita han deixat una indeleble empremta de qualitat. I els productors Chalart58 i Genís Trani hi fan una consistent aportació. Festivals com el Nowa Reggae creat el 2006 a Vilanova i la Geltrú i la implantació el 2010 a Benicàssim del Rototom Sunsplash, un dels més importants del món, han servit de potenciador d'una escena amb una salut excel·lent. L'edició del recopilatori *Jamaicat* (Liquidator Music, 2020) així ho testifica. I la seva influència es continua fent notar en múltiples artistes de tota mena, tant dins com fora de casa nostra.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=DFehzCYMONo

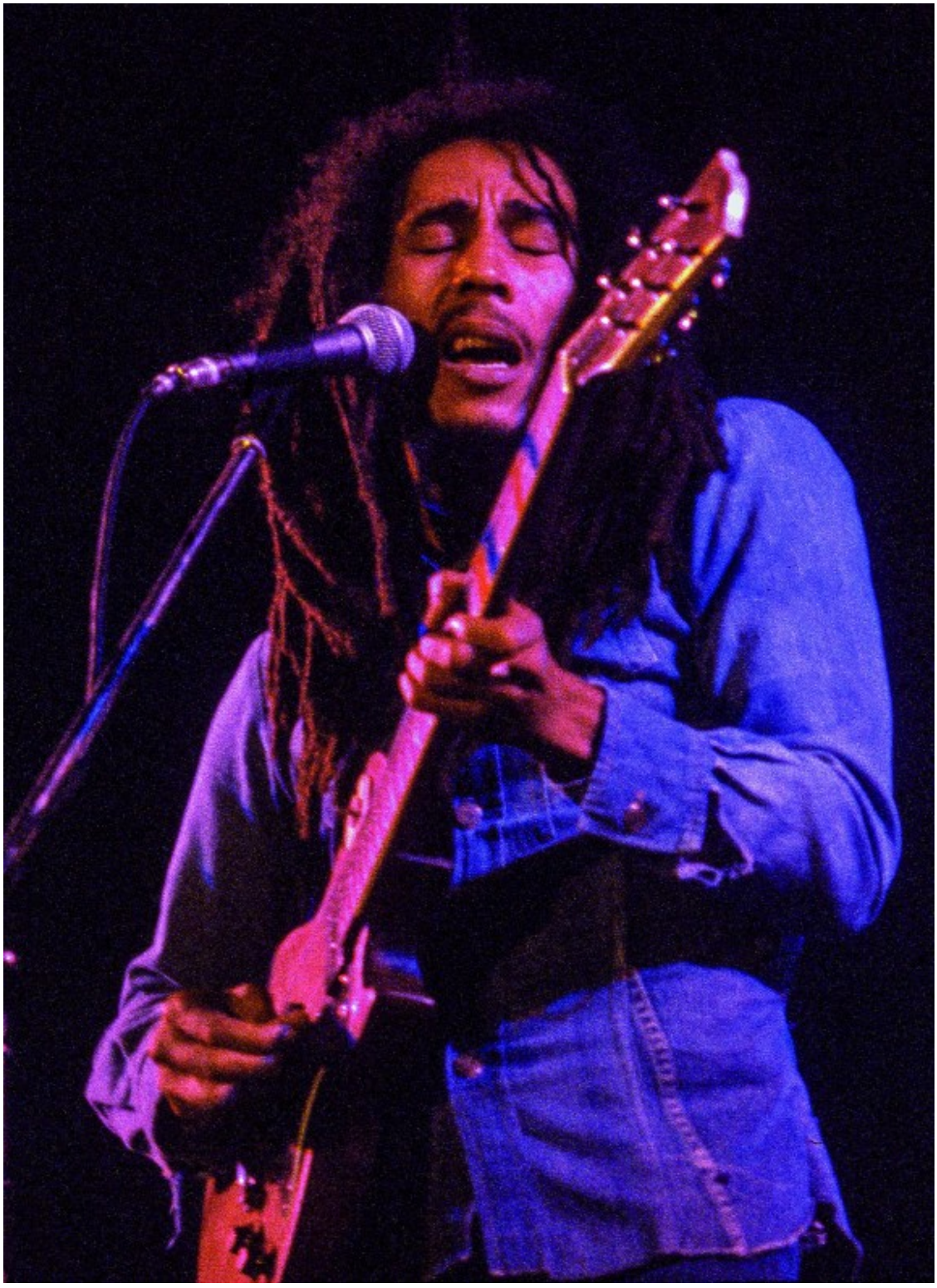
L'herència Marley

La mítica formació **Bob Marley & The Wailers** va actuar dues vegades al nostre país al final de la seva carrera. El primer concert als Països Catalans va ser a Eivissa el 28 de juny de 1978, i el segon a Barcelona el 30 de juny de 1980.

El fotoperiodista Francesc Fàbregas ho va viure en primer persona: "Amb motiu del seu concert a Eivissa, Àngel Casas em va demanar que l'acompanyés. Ell ho cobria pel seu espai *Popgrama* de TVE i jo com a fotògraf de la revista *Vibraciones*. Sabia que **Bob Marley** era un mite i la veritat és que ens va captivar des que el vam veure baixar de l'avió. Vaig fer-li fotos a peu de pista i dins de les instal·lacions de l'aeroport des Codolar, cosa totalment impossible avui dia. Hores abans del bolo vam anar amb l'equip de televisió a Sant Carles, on Casas i Carlos Tena el van entrevistar. Probablement va ser la conversa més surrealista que hagi vist mai. Ells preguntaven i un fumadíssim **Marley** pixava fora de test o, tot d'una, es quedava en blanc.

S'allotjava en una casa eivissenca amb un seguici de vint persones. Un cop a la plaça de braus d'Eivissa, l'aura que desprenia a l'escenari era bestial! Es movia de manera especial, com si fos un ballarí de dansa contemporània. La pau que transmetia, el magnetisme que captivava, la gent ballant al seu ritme, un ambient cada vegada més intens... **Bob Marley** era allà, ell era el reggae! No calia entendre les lletres ni el que ens deia entre cançó i cançó. La música ho omplia tot, per

damunt de les paraules. Cal pensar que anar a un concert d'aquestes característiques l'any 1978 era gairebé participar en un acte de rebel·lia. Dos anys més tard també vaig cobrir la seva altra actuació, en aquest cas a la plaça de toros Monumental de Barcelona, però el meu record sempre serà el d'Eivissa". Anys més tard, la banda jamaicana **The Wailers** va ser a l'U-Zona Reggae 1999, i els anomenats **The Original Wailers** al Sons del Món 2019.

Bob Marley a la plaça Monumental Foto: Francesc Fàbregas